

innocentiae. Sua Bona habens insidiari necit alienis, nec avaritiae facibus inarpercit, cui lucrum omne ad virtutem dispendium est (7) ad cupiditatem incendium. Et ideo beata est, si bona sua noverit, cum veritate paupertas, et omnibus praeferenda thesauris; quia melius est exiguum datum cum Dei timore, quam thesauri magni sine eo timore. Quantum [8] est enim quod hominem alat? aut si quaeris quod etiam aliis abundet ad gratiam, id quoque non multum est. Melior enim est hospitalitas in oleribus cum gratia, quam vitulorum pinguium praeparatio cum

[7] *Allusio cujusdam Virg. versiculi:*

O fortunatos nimium, sua si bona norint,
Agricola:

[8] *Pro quantulum.*

discordia. Utamur ergo ingenio ad quaerendam gratiam et salutem tuendam, non ad alienam circumscribendam innocentiam. Licet nobis uti exemplis maritimis ad perfectum nostrae salutis, non ad alienae periculum.

IV.

DE ANIMALIUM MATRIBUS.

(HEXAEMERON VI, P. 117-124.)

---

*Animalia versus terram omnia pronata sunt.
Homo solus est erectus, fert caput levatum. Obligaciones quas de praeerogativa ista promanant.*

1. Vis ad usum hominis derivare quae

genita sunt? Noli veritatem unicuique generi naturae propriae [1] denegare, et multo magis ea ad gratiam aptabis humanam. Primum quia omnia genera pecorum, bestiarum ac piscium in alvum natura prostravit [2]; ut alia ventre repant; alia quae pedibus sustentur, demersa magis quadrupedi corporis gressu, et velut affixa terris videas esse quam livera [siquidem cum erigendi se non nabeant facultatem, de terra victum requirunt, et ventris, in quem deflectantur, solas sequuntur voluptates]: cave, o homo, pecudum more curvari; cave ne in alvum te, non tam corpore quam cupiditate, deflectas. Respice

---

[1] Veritatem naturae propriae, sensus est, eorum quae natura unicuique creaturae tribuit.

[2] Vel ut Sallustius ait: pecora natura prona finxit.

corporis tui formam, et speciem congruentem celsi vigoris assume. Sine sola animalia prona pascantur. Cur te in edendo sternis ipse, quem natura non stravit? Cur eo delectaris in quo naturae injuria est? Cur noctes et dies cibo intentus, pecorum more terrena depasceris? Cur illecebris corporalibus deditus, ipsum te inhonoras (3), dum ventri atque ejus passionibus deservis? Cur intellectum tibi adimis, quem tibi Creator attribuit? Cur te jumentis comparas, a quibus te voluit Deus segregari, dicens (4), *Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus?* Aut, si te edacitas equi intemperantiaque delactat, delectet in freno maxillas tuas camoque cons-

---

[3] Inhonoratum, non est de tempore Augusti, sed in usum venit, versus finem secundi seculi.

[4] Psalm. XXXI, 9.

tringi. Si crudelitas te pascit (5), ferorum hæc rabies est, quæ propter saevitiam trucidantur; vide ne in te quoque crudelitatis tuæ vertatur immanitas.

ASINUS.

2. Piger asinus, et expositus ad prædam (6), sensuque tardior, quid aliud docet, nisi nos vivaciores esse debere, nec desidia corporis animique pigrescere, (sed) confugere ad fidem, quæ onera gravia allevare consueverit?

VULPES.

3. Fraudulenta vulpes foveis se latibulisque demergens, nonne indicio est in-

[5] Pascit, *synonymum de delectat.*

[6] *Agmina agnorum magna, sunt in Africæ silvis, esca leonum, panterarum. &c.*

fructuosum esse animal, odieque dignum propter rapinam, despectu propter infirmitatem, et ideo suæ incautum salutis (7), dum insidiatur alienæ?

Perdix. Sutelæ illius inutiles factæ sunt, propter matris clamorem: sic sutelæ Diaboli, per D. N. J. Christi vocem, inutiles sunt.

4. Perdicem astutam (novimus), quæ aliena ova diripiat, hoc est perdicis alterius, et corpore foveat suo: sed fraudis suæ fructum habere non posse; quia cum aduxerit pullos suos, amitit eos; quia ubi vocem ejus audierint quæ ova generavit, relicta ea, ad illam se naturali quodam munere et amore conferunt, quam veram sibi

[7] *Suæ salutis incautum, in eo, quod propter suas depredationes, in hominum destructionem, insidiatur.*

matrem ovorum generatione cognoverint; significantes hanc nutrices fungi officio, illam parentis. Itaque icassum proprius fundit (8) labores, ac fraudis suae pretio mulctatur. Unde et Hieremias (9) ait, *Clamavit perdix, et congregavit quae non peperit*, id est, ova congregavit, et clamavit quasi ovans suae fraudis effecto. Sed ludit oseram quia impensu laboore alii educit, quos ipsa diuturnae fetu sedulitatis animaverit. Hujus imitator est diabolus, qui generationes Creatoris aeterni raperi contendit; et si quos insipientes et sensus proprii carentes vigore potuerit congregare, fovens eos illecebris corporalibus, ubi primum vox Christi parvulis fuerit infusa, discedunt atque ad eam se conferunt matrem, quae pullos suos sicut avis materno amore

[8] *Pro effundit.*

[9] Jerem. XVII, 11.

complectitur (10) Congregavit enim diabolus gentiles, quos non creaverat; sed ubi in Evangelio suo vocem Christus emisit, ad eum se potissimum contulerant, quos sub umbra alarum suarum ipse suscepit, et matri dedit Ecclesiae nutriendos.

LEO.

5. Leo naturae suae superbus ferocia, aliarum ferarum generibus miscere se nescit: sed quasi rex quidam plurimorum indignatur consortium. Qui etiam cibum fastidit hesternum, et ipsas suae escae reliquias aversatur. Quae autem se ei sociare fera audeat? cujus vocitatus naturaliter inest terror, ut multa animantium, quae per celeritatem possent impetum ejus evadere, rugientis ejus sonitu velut quadam vi attonita atque icta deficient.

[10] Matth. XXIII, 37.

PANTHERA.

6 Nam de perdi specie nec Scriptura siluit quod varietati coloris motus varios animae suae prodat. Dicit enim Hieremias (11), *Si mutabit Æthiops pellem suam, et*

[11] Jerem. XIII, 23. De hoc vide quod Plinius ait: "*Pantera et tigris macularum varietate proprie solae bestiarum spectantur: ceteris unus ac suus cujusque generis color est. Pantheris in candido breves macularum oculi... Sunt qui tradant in armo iis similem lunae esse maculam, crescentem in orbem, et cavantem pari modo cornua. Nunc varias, et pardos qui maculas sunt, appellant in eo omni genere, creberrimo in Africa Siriaque. Quidam ab iis pantheras candore solo discernunt: nec adhuc aliam differentiam inveni*" (Hist. Nat. VIII, ch. 23.

pardus varietatem suam. Non solum enim de figura, sed etiã de mobilitate furoris istud accipitur; eo quod tenebrosis et inquietis ac mobilibus infidæ mentis atque animi mutationibus de coloratus populus Judæorum boni propositi gratiam jam tenere non possit, nec ad emendationem ullam correctionemque remeare, qui semel ferinam induerit immanitatem.

Si animalia loquerentur, non de vitiis suis nos docerent; scriptura enim, nos admonet de sua imitatione. Exemplum formicæ. Teterrima ipsius industriae descriptio.

7. Est tamen etiam in natuæ quadrupedum, quod imitare nos sermo adhortetur propheticos, quo exemplo (12) caveamus

[12] Quo exemplo, in sensu de quorum, (pro ut eorum) exemplo; idem, quo metu,

desidiam, et chiguitate vel infirmitate corporis a virtutis studio non reflectamur, neque revocemur (13) ab ullius propositi magnitudini. Exigua est enim formica, quae majora suis audet viribus; neque servitio ad operandum cogitur, sed spontaneae proposito prospicientiae futura alimenterum subsidia sibi praestruit. Cujus ut imiteris industriam, Scriptura commonet te, dicens (14), *Confer te ad formicam, o piger, te aemulare vias ejus, et esto illa sapientior*. Illa enim nullam culturam possidens, neque eum qui se cogat habens, neque sub domino agens, quemadmodum praeparat escam? quae de tuis laboribus sibi messem recondit; et cum tu plerumque

—
qua spe ut frequenter dicitur, quarum rerum metu, spe.

[13] *Pro avertamur.*

[14] *Prover. VI, 6.*

ageas, illa non indiget. Nulla sunt ei clausa horrea, nullae impenetrabiles custodiae, nulli inviolabiles acerbi. Spectat custos, furtaque prohibere non audet; aspicit sua damna pessor, nec vindicat: nigro convectatur agmini praeda per campos, fervent semitae comitatu vianrium, et quae comprehendit angusto ore non possunt, humeris grandia frumenta trudentur. Spectat haec dominus messis, et erubescit tam parca piae industriae negare compendia,

Canis, fidelitatis gratitudinisque modelum.

8. Quid autem de canibus loquar. quibus insitum est natura quadam referrem gratiam, et sollicitas excubias pro dominorum salute praetendere (15)? Unde ad immenores beneficii, et desides atque ig-

—
[15] *Praetendere, metaphora de scuto.*

navos, clamat Scriptura (16): *Canes muti nescientes latrare*. Sunt ergo canes qui noverint latrare pro dominis, noverint sua tecta defendere. Unde et tu disce vocem tuam exercere pro Christo, quando ovile Ecclesiae incursant lupi graves. Disce in ore tuo verbum tenere (17); ne quasi mutus canis comissam tibi fidei custodiam quodam praevaricationis silentio diseruisse videaris. Talis canis viator et comes angeli est, quem Raphael in libro prophetico non otiosi sibi et Tobiae filio adjungendum putavit, quando perrexit, ut Asmodaeum fugaret, firmaret copulam conjugalem (18), Memoris enim affectus gratiâ pellitur daemonium, stabilitur conjugium. Mutae itaque specie bestiae sanctus Raphael ange-

[16] Isaï. *LVI*, 10.

[17] *Pro* habere.

[18] *Vide lib. Tob, VI. XI.*

lus Tobiae juvenis, quem tuendum receperat, ad relationem gratiae erudiebat affectum. Quis enim non erubescat gratiam bene de se non merentibus non referre, cum videat etiam bestias refugere crimen ingrati? et illae impertitae alimoniae servant memoriam, tu non servas salutis acceptae.

URSA.

9. *Ursa insidians* licet, ut Scriptura (19) ait (est enim plena fraudis fera), tamen fertur informes utero partus edere, sed natos lingua fingere atque in speciem sui similitudinemque formare. Non miraris in fera tam pia oris officia, cujus naturam pietas exprimit? Ursa igitur partus suos ad sui effingit similitudinem, tu filios tuos instituere similes (20) tui non potest?.

[19] Threnor. *III*, 10.

[20] *Id est, ita instituere, ut fiant similes.*

Animalia, de suis infirmitatibus mederi sibi novent.

10. Quid quod etiam medendi industriam non praetermisit? siquidem gravi affecta caede, et consauciata vulneribus, mederi sibi novit, herbae cui nomen est ut Graeci appellant (21), ulcera subjiciens sua, ut solo curentur attactu. Serpens quoque pastu foeniculi caecitatem repellit exceptam. Itaque ubi oculos obduci sibi senserit, nota remedia petit, nec fraudatur effectu. Testudo visceribus pasta serpentis, cum venenum adverterit (22) sibi serpere,

[21] *Nomen latinum hujus herbae est, verbatum.*

[22] *Pro animadverterit. Serpere se, dicitur de eo quod, figurate, vel incinuatur, vel refertur, vel manifestatur, aliquo modo obtenebratum.*

origano medicinam suae salutis exercet: et cum sit volutabris palustribus mersa, curare se tamen proprio novit antidoto, certoque auxilio sanitatis potestatis herbarum etiam ipse scire se comprobat. Videas etiam vulpem lacrimula pinus medentem sibi, et tali remedio imminentis mortis spatia proferentem.

Animalia quaedam, scientiam pronosticandi stationes et temporaneum, habent.

11. Clamat ipse Dominus in Hieremiae libro (23), *Turtur et hirundo, agri passeret custodierunt tempora nidi sui* [24]: *populus autem meus non cognovit judicia Domini. Novit hirundo quando veniat, quando etiam*

[23] *Jerem. VIII, 7.*

[24] *Tempora nidi sui, id est, querendi nidum suum, et ad eum redendi. Vulgata fert, tempus adventus sui.*

revertatur. Novit etiam pia avis (25) annuntiare adventus sui testimonio veris indicium. Novit etiam formica explorare serenitatis tempora; nam cum adverterit madidatos (26) imbre fructus suos humescere, explorato diligentius aere, quando juguem possit servare temperiem, acervos recerat suos, et de cavernis foras suis humeris exportat, ut jugui sole propria frumenta siccantur. Denique haudquaquam illis diebus omnibus rumpi de nubibus imbres videris, nisi cum fruges suas horreis

[25] Pia avis, *Cicogna* sic appellatur, propter dilectionis curam, quam *cicognae* novae, *cicognis* vetustis faciunt, et de quibus *D. Ambrosius* in sua homilia de avibus, mentionem facit. cap. 55.

[26] Medidare, verbum noviter usitatum.

propriis formica revocaverit (27). Boves impendente pluvia ab praesepia se tenere noverunt. Iidem ubi naturali sensu mutationem coeli collegerint (28), foras spectant, et ultra praesepia cervices extendunt suas una omnes specie, ut prodire se velle testentur. Ovis sub adventu hiemis inexplibilis ad escam, insatiabiliter herbam rapit, eo quod praesentiat asperitate hiemis defuturam; ut se prius herbae pabulo farciat, quam gelu adurente (29) omnis herba

[27] Revocare, in sensu de ferre horreis, est dativ. pro in horrea.

[28] Colligere, concludere in intellectu, querere id, quod de pluribus ideis provenit, vel de pluribus donis conjunctis. Quum mutationem collegerint. Quod concludent [de impressionibus in se reseptis] quod tempore novum futurum erit.

[29] Adurere, et urere, geli effectibus

deficiat. Echinus iste terrenus, quem vulgo ericium vocant, si quid insidiarum præsenserit, spinus suis clauditur, atque in saase arma colligit (30), ut quicumque eum contingendum putaverit, vulneretur. Idemque echinus futuri providens geminas sibi respirandi vias (31) munit; ut quando Boream flaturum collegerit, septentrionalem obstruat: quando Noto cognoverit detergi

aplicantur, principaliter dum de herbis loquitur, quarum folia cadunt, sicut et illae quae per solis ardorem extinguuntur.

[30] *Virg. verba, Encid. X, 412, XII, 491.*

[31] Respirandi viae, periphrasis de spiracula, sepor.

aeres nuvila (32), ad septentrionalem se conferat, ut flatus declinet obios et e regione nocturos.

Animalium instinctum; infalibilis aliquoties, magis quam scientia humana.

12. Unde dignam Domino laudem Propheta detulit, dicens (33), *Quam magnificata sunt opera tua, Domine! Omnia in sapientia fecisti.* Omnia penetrat divina sapientia, implet omnia: idque locupletius ex irrationabilium sensibus, quam ex rationabilium disputatione colligitur. Vali-

[32] *Horatii expretio Od. 1, 7, ver. 15:*

Albus ut oscuro deterget nuvilia coelo
Saepe Notus, neque parturit imbres
Perpetuo.

[33] *Psalm, CIII, 24.*

dius est enim naturae testimonium, quam doctrinae argumentum (34). Cui animanti incognitum est quemadmodum suam tueatur salutem: si virtus suppetit, resistendo; si velocitas, fugiendo; si astutia, praecavendo? Quis eas usum medendi herbarumque docuit habere notitiam? Homines sumus, et saepe specie herbarum fallimur, et plerumque, quas salubres putamus, noxias reperimus. Quoties inter dulces epulas cibus letalis irrepsit, et inter ipsas aulicorum excubias ministrorum, vitalia regum feralis esca penetravit? Feræ solo norunt odore nexia et profutura discernere: nullo praevio, nullo praegustatore carpitur herba, nec laedit.

---

[34] *Ratiocini operatio.*

Natura, veritatis magistra est, magis quam scolam scientiae; vigor maternalis amoris, in animalibus. Ille detinet tigris furorem. Particularitates ad hunc finem.

13. Melior enim magistra veritatis natura est. Haec sine ullius magisterio suavitatem sanitatis nostris infundit sensibus; eadem doloris acerbitatem docet esse fugiendam. Hinc vita dulcior, hinc mors amarior. Haec commendat leaenae catulos suos, et immitem feram materno mollit affectu. Haec tigridis interpellat ferocitatem, et imminentem eam praedae reflectit. Namque ubi vacuum raptae sobolis cubile reperit, illico vestigiis raptoris insistit. At ille quanvis equo vectus fugaci, videns tamen velocitate ferae se posse praeverti, nec evadendi ullum suppetere sibi posse

subsidium, technam (35) hujusmodi fraude molitur. Ubi se contiguum viderit sphaeram de vitro projicit: at illa imagine sui luditur, et sobolem putat, revocat (36) impetum, colligere foetum desiderans. Rursus inani specie retenta, totis se ad comprehendendum equitem viribus fundit (37), et iracundiae stimulo velocior fugienti imminet. Ille iterum sphaerae objectu sequentem retardat; nec tamen sedulitatem matris memoria fraudis excludit: cassam versat imaginem, et quasi lactatura foetus residet. Sic pietatis suae studio decepta, et vindictam amittit et sobolem.

---

[35] *Techna verbum grecum, artificium, astutiam, significat.*

[36] *Revocat impetum, id est, refrinare animi vehementiam.*

[37] *Se fundere, exprobratio poetica.*

In animalibus non sunt, nec inhumanitas, nec abdicatio, nec pationes injustae, earum quae hominibus patris et matris obligationes violare faciunt.

14. Quod nobis Scripturae avertit, quae dicit (38), *Filii, diligite patres vestros: parentes, nolite ad iracundiam provocare filios vestros*; natura hoc bestiis infundit. ut catulos proprios ament, foetus suos diligant. Nesciunt illae odia novercalia, neque noverunt parentes praeferre filios posterioris copulae, superioris autem negligere. Norunt pignora (39) sua, nesciunt charitatis differentiam, odiorum inventiva, offensio-num discrimina. Simplex ferarum natura est, nescit veritatis calumnias. Sic enim omnia temperavit Deus, ut. quibus minus

---

[38] *Coloss. III, 20.*

[39] *Pignora, poetice; filios.*

rationis daret, plus indulgeret affectûs. Quae fera procatulis suis non ipsa potissimum se offerat morti? quae fera foetus suos, inumeris licet obsessa cum eis armatorum, cum suis visceribus tegat? Ingruat licet telorum ceges, illa tamen parvulos suos muro sui corporis septos immunes praestat periculi. Quid dicit homo qui mandatum negligit, naturam oblituerat. Filius patrem despicit, pater abdicat filium; et hoc putant jus esse, ubi damnatur foecunditas: se potius pater damnat, qui facit irritum esse quod genuit. Et hoc putatur auctoritatis esse (40), ubi sterilitatis natura mulctatur.

[40] Auctoritatis esse, auctoritatis paternalis attributio est. Mulctatur sterilitatis, pro afficitur, mulctatum sterilitatis, poenam sterilitatis substinere. Melior esset his terminis. Et in hoc esse putetur auctoritas, quod natura mulctatur sterilitatis. Hoc ver-

Instinctum admirabile canis. Quaequumque didicerit, cum sylogismi operationes cognovisse demonstrant.

15. Exortem rationis canem esse nemo dubitaverit; tamen si sensus ejus vigorem consideres, censes eum sentiendi sagacitate vim sibi rationis adsciscere. Denique quod pauci in gymnasiis (42) constituti,

tere debet, naturae fecunditatem in sterilitatem.

[42] Philosophi scholas suas in publicis gymnasiis habebant. Multa secula ante, ait Cicero: gymnasia inventa sunt, quam in his, philosophi garrire coeperunt. De eo quod ad designandam philosophiae scholam, utebatur verbum gymnasium. Cicero ait: Clamabunt omnia gymnasia, atque omnes philosophorum scholae, sua haec esse propria.

qui totam in discendo vitae longaevitatem contriberint, vix potuerunt cognoscere, ut syllogismorum conjunctiones contexerent, hoc naturali canis (43) eruditione comprehendere, facile poterit aestimari. Nam ubi vestigium leporis cervive repererit, atque ad diverticulum semitae venerit et quoddam viarum compitum, quod partes in plurimas scinditur; obiens singularum semitarum exordia, tacitus secum ipse pertractat, velut syllogisticam vocem (44) sagacitate colligendi odoris emittens: Aut in hanc partem, inquit, deflexit, aut in illam; aut certe in hunc se anfractum contulit: sed nec istam, nec illam ingressus est viam: superest igitur ut in istam se partem sine

[43] *Canis et non canem, propter passionem aestimari.*

[44] *Syllogisticam vocem, sermo, seu phrasis quae syllogismum facit.*

dubitatione contulerit. Quod homines vix prolixa compositae (45) artis meditatione componunt, hoc canibus ex natura suppetit; ut autem mendacium deprehendant, ea postea falsitate repudiata inveniendam veritatem. Nonne totos dies conterunt philosophi, propositiones sibi in pulvere (46) dividentes? qui radio sibi describunt singulas, et ex tribus cum unam earum veram esse necesse sit, duas primo interficiunt tanquam mendacio congruentes, et sic in ea

[45] *Complicatum, quidam philosophus, plures syllogismi species, designabat.*

[46] *Scribebantur in arena olim; [sicut odiernus die in tabulario nigro] figurae geometricae, necessariae ad solutiones obtinendas in multis numeris contentae. Philosophi enim antiqui, demonstrationis figuratae, maximum usum faciebant, quam cum qui hodie factum est.*

quae relicta est, vim veritatis inhaerere definiunt.

Canis cognitio, et ejus affectuosa fidelitas.

16. Quis tam tenax potest esse beneficii, et memor gratiae? quandoquidem pro domino etiam in latrones insilire noverunt, et extraneorum accessus prohibere nocturnos, et mori pro dominis sint parati. Saepe etiam necis illatae evidentia canes ad redarguendos reos indicia prodiderunt, ut muto eorum testimonio plerumque sit creditum.

In Antiochia, quidam canis, eum qui domino suo, necem intulerat, ostendit, expugnatque. Nos autem de injuris quas alii homines Deum inferunt, simulationem facimus.

17. Antiochiae ferunt in remotiori par-

te urbis crepusculu necatum virum, qui canem sibi adjunctum haberet. Miles quidam praedanti studio minister caedis exstiterat: tectus idem tenebroso adhuc die exordio, in alias partes concesserat: jacebat inhumatum cadaver; frequens spectantium vulgus astabat; canis questu lacrimabili domini deflebat aerumnam. Forte is qui necem intulerat, ut se habet versutia humani ingenii, quo versandi in medio auctoritate praesumpta (47) fidem adscisceret innocentiae, ad illam circumspectantis populi accessit coronam, et velut miserans appropinquavit ad funus (48). Tum canis, sequestrato (49) paulisper questu doloris,

[47] *Melius dicitur sumpta, seu sibi sumpta. Auctoritatem sumo alicujus rei, mihi potestatem sumo, jus faciendi, audacter facio hoc....*

[48] *Funus, etiam cadaver significat.*

[49] *Verbum sequestrare, non fuit in*
TOM. II. 4.

arma ultionis assumpsit, atque apprehensum tenuit et velut epilogo (50) quodam miserabile carmen immurmurans, universos convertit in fidem (51); probationem detulit, quod solum tenuit ex plurimis, nec dimissit. Denique perturbatus ille, quod tam manifestum rei indicem neque odii, neque inimicitiarum, neque invidiae, aut injuriae alicujus poterat objectione evacuare (52), crimen diutius nequivit refellere. Itaque (quod erat difficilius) ultionem per-

latinitate, nisi usque ad tertium seculum.

[50] Epilogo, id est, querela: eo quod oratores, querelas maxime in epilogo et fine orationis adhibeant, ut iudices flectant ad misericordiam. *Benedictinorum annotatio.*

[51] In fidem, scilicet ipsi abendam, faciebat, ut ei assensum praeberent.

[52] Evacuo, anulare, destruere, est locutio christiana.

secutus est (53), quia defensionem praestare non potuit. Quid nos dignum nostro referimus Creatori, cujus cibo vescimur, et dissimulamus injurias, et saepe inimicis Dei eas quas a Deo accepimus, epulas exhibemus (54)?

Alii instincti, animalium propri.

18. Habet suos usus natura, et sensus domesticos, Vix infantulo coeperant dentes prorumpere, et jam novit sua arma tentare. Nondum catulo dentes (55), et tanquam habeat, ore proprio se quaerit ulcisci: nondum cervo cornua, et tamen fronte

[53] Persecutus est, scilicet canis qui ut subjectum principale ponitur ab autore.

[54] Hic incipit narratio Agni, quam alibi videbimus.

[55] Supple sunt.

praeludit (56), atque ea quae nondum expertus sit, tela minitatur. Lupus si prior hominem viderit, vocem eripit, et despicit eum tanquam victor vocis habilitatae. Idem si se praevisum senserit, deponit ferociam non potest currere. Leo gallum et maxime album veretur. Caprea vulnerata dictamnum petit, et de vulnere excludit (57) sagittas. Norunt et bestiae remedia sua. Leo aeger simiam quaerit, ut devoret, quo possit sanari. Leopardus capreae agrestis sanguinem bibit, et vim languoris evitat. Omnis fera aegra canis hausto curatur sanguine. Ursus aeger formicas devorat. Cervus oleae ramusculos mandit.

[56] Praeclusio seu Prolusio, dicitur de notionibus quae praecedunt, ut exercitatio ad actum serium. Ea quae nondum expertus sit, vel subjunt. pro exprimere, quambis ea nondum expertus sit.

[57] Excludere, facere, exire aliquid.

De lupi instincto, quod in certamine cabendum est. Cum lupus (Demon) in te insurrexerit, accipe petram, (illa in qua Christus ecclesiam suam fundavit,) et ille fugiet.

19. Ergo ferae norunt expetere ea quae sibi prosint; tu ignoras, o homo, remedia tua! Tu nescis quomodo virtutem eripias adversario, ut te, tanquam praevisus lupus, effugere non possit, ut oculo tuae mentis ejus perfidiam deprehendas, et prior cursum verborum ejus impedias, impudentiam ejus et acumen disputationis obtundas. Quodsi te ille praevenerit, vocem tibi aufert: et si obmutueris, solvi amictum tuum (58), ut sermonem resolves. Et si

[58] Allusio ad *Eccechiam XXIV, 17 et 22. Ora amictum non velabitis.*

in te insurrexerit lupus, petram cape, et fugit. Petra tua Christus est, Si ad Christum confugias, fugit lupus, nec terrere te poterit. Hanc petram quaesivit Petrus, cum titubaret in fluctibus (59), et invenit; quia dexteram amplexus est Christi.

Turturcula ipsa, in fugam lupum ponit.

20. Quantam Dominus etiam minusculis infudit prudentiam! Turtur nido suo, ne pullos suos incurset lupus, squillae (60) folia superjacet. Novit enim quod hujusmodi folia lupi fugere consueverint. Novit avicula quomodo posteritatem foveat suam: et tu ignoras, tu negligis quomodo adversum lupos nequitiae spiritibus (61) posteritatem vitae hujus habeas tutiorem?

[59] Vide. Matth. XIV, 24, et seq.

[60] Seu scilla, scilla marina, planta quae in silvis seu plagis arenacis crescit.

[61] Ephes VI. 12.

V.

ELEPHANTUS.

(HEXAEMERON VI, P. 124-125.)

Ea quae elephantem, ab aliis animalibus distinguunt: promulscis, inflexibilitas, genua. Innitens in arborem, dormit.

1. Elephanteus prominentem promulscidem habet, quia, cum sit eminentior cunctis (1), se inclinare ad pascendum non potest. Itaque ejus ad colligendum cibum utitur ministerio. Ea immani bestiae largi patus infundit humorem; ideoque concava est, quo ad restinguendam tantae be-

[1] Cunctis [animalibus.]